

Tööõpetus

Õpetuse eesmärgid

Tööõpetusel on põhihariduse lihtsustatud õppekava alusel õpetatava lapse arengus ja eluks ettevalmistusel täita oluline roll. Tööõpetuse kaudu omandab laps ainekavas fikseeritud baasoskused, lapsel kujuneb hoiak ja harjumus tööd teha ning teadvustub tööprotsess. Laps hakkab oma tegevust planeerima ja õpitud oskuste puhul ka enesekontrolli sooritama. Tööõpetus aitab õpilasel kujuneda eluga võimalikult iseseisvalt toimetulevaks isiksuseks, kes suudab ja tahab teha võimetekohast tööd.

Tööõpetusega taotletakse, et õpilane:

1. omandab vajalikud oskused ning tööharjumused eluks, võimetele vastavaks tööks ja harrastusteks
2. teab oma peamisi õigusi ja kohustusi töötajana
3. õpib tundma ning õigesti ja säästlikult kasutama materjale, töö- ja tehnilisi vahendeid
4. õpib töötama suulise ja kirjaliku instruksiooni järgi
5. õpib töötama teksti ja elementaarsete tööjooniste toel
6. omandab õiged tehnoloogilised võtted materjalide töötlemiseks, arvestab töötamisel töötervishoiu ja ohutustehnika nõuetega
7. õpib oma tööd kavandama, plaani järgi sooritama, kontrollima ning hindama
8. arendab loovust ja esteetilist maitset
9. õpib töötama üksi ning koos teistega, hindama tööks vajalikke isiksuseomadusi: vastutustunnet, täpsust, püsivust, kriitilist meelt
10. õpib hindama tööd ning iseennast teatud elukutse omandamise seisukohalt
11. on võimeline omandama kutseharidust.

Õppetöö rõhuasetused I kooliastmes

Kujundatakse üldisi õpioskusi: oskust vaadelda, võrrelda, kuulata, küsimustele vastata, täita suulisi lühikorraldusi. Õpilasele õpetatakse töövahendite õiget ja ohutut kasutamist, kujundatakse korraharjumusi, oskust oma tööd lõpule viia.

Oluline on arvestada tundide korrektsioonilise suunaga. Kõikides tundides arendatakse tähelepanu, nägemis-, kompimis- ja ruumitaju, motoorikat, kõne mõistmist ja suulist väljendusoskust käelise tegevuse kaudu. Kujundatakse oskust eristada objekte ja nende kujutisi kuju, suuruse ja värvuse järgi, tajuda materjale, tunda ja valida töövahendeid töövõttest ja -eesmärgist lähtuvalt. Õpilasi suunatakse märkama ilu enda ümber.

Ülesandeid täidetakse valdavalt koostegEVuses, eeskuju ja näidise järgi, omandatud oskuste piires ka suulise korralduse järgi. Omandatakse rebimise, lõikamise, liimimise, voolimise ja voltimise oskused.

Taotletavad õpitulemused I kooliastmes

1. klassi lõpuks õpilane:	2. klassi lõpuks õpilane:	3. klassi lõpuks õpilane:
1. tunneb õpitud kasutatava materjali ära (paber, plastiliin, savi, looduslik materjal jms); 2. joonistab šabloonil abil kujundeid;	1. tunneb ja nimetab õpitud materjale (paber, kartong, plastiliin, savi, riie, lõng, looduslik materjal jms);	1. nimetab kasutatud materjalide omadusi: rabe, õhuke, paks, jäme, peenike, pehme, kõva, painduv, tugev (suunamisel);

<p>3. rebib paberit eesmärgistatult;</p> <p>4. lõikab silma järgi ning kontuuri (sirgjoon) mööda paberitükke ja ribasid;</p> <p>5. liimib paberit;</p> <p>6. voldib paberilehe pooleks ja neljaks ning ruudu diagonaalselt pooleks;</p> <p>7. voolib rullimise, veeretamise ja lamendamise teel lihtsamaid kujundeid ja esemeid.</p>	<p>2. kasutab joonlauda sirgjoone tõmbamiseks (läbi ühe ja kahe punkti);</p> <p>3. teeb voltimise teel lihtsamaid esemeid;</p> <p>4. joonistab šablooni abil kujundeid, lõikab neid välja, liimib ja täiendab;</p> <p>5. lõikab õhukest riidet silma järgi;</p> <p>6. kasutab õpitud voolimisvõtteid (veeretamine, rullimine, lamendamine, venitamine, pigistamine jms) sõltuvalt eesmärgist.</p>	<p>2. valib töövõtteid lähtuvalt materjalist: paberi rebimine, lõikamine ja voltimine, savi voolimine erinevate võtetega;</p> <p>3. kasutab šablooni;</p> <p>4. kasutab materjali ökonoomselt;</p> <p>5. valmistab voltimise teel lihtsamaid kujundeid;</p> <p>6. mõõdab paberil pikkusi täissentimeetrites;</p> <p>7. lõikab kääridega mitmesuguseid kujundeid paberist, õhemast kartongist ja riidest;</p> <p>8. paneb niiti nõelasilmast läbi;</p> <p>9. tikib eelpistet;</p> <p>10. õmbleb riidele kahe auguga nõopi;</p> <p>11. torkab naaskliga auke;</p> <p>12. valmistab tähtpäevalisi ruumikaunistusi.</p>
--	---	---

Taotletavad õpitulemused ja õppesisu I kooliastmes

Õppesisu 1. klassile	Taotletavad õpitulemused:
Metrijalidega tutvumine.	tunneb õpitud kasutatava materjali ära (paber, plastiliin, savi, looduslik materjal jms);
Erinevate kujundite õppimine, paigutamine, liimimine aluspaberile.	joonistab šablooni abil kujundeid;
Juhendamisel rebitud kujunditest pilt.	rebib paberit eesmärgistatult;
Õpib hoidma käes kääre ja nedega lõikamist.	lõikab silma järgi ning kontuuri (sirgjoon) mööda paberitükke ja ribasid;
Õpetaja abiga kujundite liimimine paberile.	liimib paberit;
Õpetaja abil esmaste voltimisvõtete õppimine, voltimistöde tegemine ruumi dekoratiivseks kujundamiseks.	voldib paberilehe pooleks ja neljaks ning ruudu diagonaalselt pooleks;
Õpetaja abiga esmaste voolimisvõtete õppimine, lihtsa voolitud tarbeeseme meisterdamine.	voolib rullimise, veeretamise ja lamendamise teel lihtsamaid kujundeid ja esemeid.
Õppesisu 2. klassile	Taotletavad õpitulemused:
Materjalide meeldetuletamine ja kirjeldamine. Tegutseb tuttavate materjalidega õpetaja vähesel juhendamisel.	tunneb ja nimetab õpitud materjale (paber, kartong, plastiliin, savi, riie, lõng, looduslik materjal jms);
Õpetaja abiga lihtsa põimise töö, paberist ribad lõikamine.	kasutab joonlauda sirgjoone tõmbamiseks (läbi ühe ja kahe punkti);
Ruumi kujundamiseks lihtsa eseme / kujundi voltimine.	teeb voltimise teel lihtsamaid esemeid;
Geomeetristest kujunditest töö.	joonistab šablooni abil kujundeid, lõikab neid välja, liimib ja täiendab;

Lõikab kääridega kangast ja kasutab saadud ribasid põimiseks.	lõikab õhukest riidet silma järgi;
Oskab valida töövõtteid, valmistab lihtsa tarbeeseme.	kasutab õpitud voolimisvõtteid (veeretamine, rullimine, lamendamine, venitamine, pigistamine jms) sõltuvalt eesmärgist.
Õppesisu 3. klassile	Taotletavad õpitulemused:
Õpitud materjalidest sobiva valimine soovitud tööks ja materjalide kirjeldamine.	nimetab kasutatud materjalide omadusi: rabe, õhuke, paks, jäme, peenike, pehme, kõva, painduv, tugev (suunamisel);
Meisterdamiseks õige töövõtte ja materjali valimine ja töö sooritamine vajadusel õpetaja abiga.	valib töövõtteid lähtuvalt materjalist: paberi rebimine, lõikamine ja voltimine, savi voolimine erinevate võtetega;
Šablooni abil värvilisest paberist pildi meisterdamine ja seejuures paberi äkonoomne ksautamine.	kasutab šablooni;
Šablooni abil värvilisest paberist pildi meisterdamine ja seejuures paberi äkonoomne ksautamine.	kasutab materjali ökonoomselt;
Ruumi kujundamiseks lihtsa voltimisvõtte kasutamine.	valmistab voltimise teel lihtsamaid kujundeid;
Joonlauga mõõdetud geomeetrilistest kujunditest töö paberist, kangast, kartongist.	mõõdab paberil pikkusi täissentimeetrites;
Joonlauga mõõdetud geomeetrilistest kujunditest töö paberist, kangast, kartongist.	lõikab kääridega mitmesuguseid kujundeid paberist, õhemast kartongist ja riidest;
Kasutab lihtsama eelpiste õppimiseks nõela niidistamiseks õpetaja abi.	paneab niiti nõelasilmast läbi;
Õpetaja abiga lihtsama piste tikkimine.	tikib eelpistet;
Õpetaja abiga nääbi õmblemine.	õmbleb riidele kahe auguga nõöpi;
Ohutuse õppimine erinevate tööriistade ohutuks kasutamiseks.	torkab naaskliga auke;
Õpetaja abiga lihtsa ruumikujundusliku eseme valmistamine.	valmistab tähtpäevalisi ruumikaunistusi.

Õppetöö rõhuasetused II kooliastmes

Kujundatakse iseseisva töö ja enesekontrolli oskus. Uued oskused omandatakse peamiselt eeskuju järgi. Õpilasi suunatakse ühistegevuses omandatud õpioskusi iseseisvalt rakendama, oma tegevust kontrollima ja kavandama (tegevusega kaasnev ja sellele järgnev kommenteerimine, oma tegevuse planeerimine).

Omandatakse mõõtmise, märkimise, lõikamise (tükeldamise), ühendamise, viimistlemise oskused.

Taotletavad õpitulemused II kooliastmes

4. klassi lõpuks õpilane:	5. klassi lõpuks taotletavad õpitulemused	6. klassi lõpuks taotletavad õpitulemused
<ol style="list-style-type: none"> 1. teeb punumistöid (palmik, järjehoidja); 2. lõikab šablooni abil kartongist ja riidest kujundeid; 3. teeb meisterdamistöid erinevatest materjalidest; 4. paneb niidi nõelasilmast läbi ja teeb sõlme; 5. teeb käsitsi lihtõmblust; 6. teeb üleloomispistet; 7. õmbleb riidele kannaga nõöpi; 8. käsitseb heegelnõela; 9. heegeldab alg- ja ahelsilmust; 10. käsitseb naasklit, haamrit ja naelu; 11. kasutab materjali ökonoomselt; 12. kaunistab tähtpäevadeks ruumi; 13. hindab oma tööd esteetilisest ja praktilisest küljest. 	<p>Käsitöös õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. tikib üherealisi pisteid; 2. heegeldab alg-, ahel- ja kinnissilmuseid, heegeldab edasi-tagasi ridadena; tunneb heegeldamise ja kudumise õpitud tingimärke; 3. määrab varraste ja lõnga omavahelist sobivust; 4. koob parem- ja pahempidiseid silmuseid edasi-tagasi ridadena; 5. traageldab väljalõigatud detaile; 6. õmbleb lihtõmblust, ühekordset palistust ja kahekordset palistust; 7. õmbleb riidele kannaga ja kannata nõöpi; 8. viimistleb valminud töid (õpetaja abiga). <p>Kodunduses õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. koristab klassiruumi ja oma tuba, valib sobivad koristusvahendid; 2. hoiab korras oma kooliriided; 3. valmistab lihtsamaid toite; 4. katab laua vastavalt menüüle; 5. täidab elementaarseid lauakombeid; 6. kaunistab klassiruumi ja oma kodu tähtpäevadeks. 	<p>Käsitöös õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. kavandab ja valmistab lihtsaid esemeid; 2. valib tikkimiseks sobivaid materjale ja töövahendeid; 3. tikib kaherealisi pisteid; 4. heegeldab ringselt; 5. koob ringselt; 6. koob sokki; 7. käsitseb õmblusmasinat ja õmbleb sellega; 8. õmbleb kahekordset palistust ja kahekordset õmblust; 9. õmbleb pealeõmmeldud taskut; 10. viimistleb erinevates tehnikates töid. <p>Kodunduses õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. hoiab korras ning kaunistab kodu; 2. korrastab ja hooldab oma rõivaid; 3. valib toiduaineid ja valmistab lihtsamaid toite; 4. teab tervisliku toitumise põhimõtteid; 5. käitub toitu serveerides ja lauas olles viisakalt.

	<p>Puidutöös õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. kasutab joonlauda esemete mõõtmisel; 2. märgib toorikule punkte, sirgjooni, ristjooni, ringjooni ja kaari; 3. järkab puitliistust etteantud pikkusega detaile; 4. saeb jõhvsaga, võnksaega ja elektrilise tikksaega kõverjoonelisi kujundeid; 5. viimistleb pinda viili ja lihvpaberiga; 6. ühendab puitdetaile liim-, kruvi- ja naelliite abil. 	<p>Puidutöös õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. hõveldab antud mõõtmetega nelikantliistu, silindrit ja koonust; 2. märgib ja töötleb baaspindu, rist- ja keeltappi; 3. puurib avasid akutrelliga ja puurpingil; 4. ühendab puitdetaile liim-, kruvi- ja tappliitega; 5. viimistleb valmistatud esemeid: toonib (peitsib), pahteldab ja värvib.
--	--	---

Taotletavad õpitulemused ja õppesisu II kooliastmes

Õppesisu 4. klassile	4. klassi lõpuks õpilane:
Järjehoidja punumine, selleks sobiva materjali valimine, materjali kirjeldamine.	teeb punumistöid (palmik, järjehoidja);
Joonlauga mõõdetud geomeetristest kujunditest töö paberist, kangast, kartongist.	lõikab šablooni abil kartongist ja riidest kujundeid;
Meisterdamiseks õige töövõtte ja materjali valimine ja töö sooritamine vajadusel õpetaja abiga.	teeb meisterdamistöid erinevatest materjalidest;
Nõela niidistamine vajadusel õpetaja abiga. Niidile sõlme õppimine.	paneab niidi nõelasilmast läbi ja teeb sõlme;
Lihtsa mänguasja õmblemine üleloomispistes.	teeb käsitsi lihtõmblust;
Lihtsa mänguasja õmblemine üleloomispistes.	teeb üleloomispistet;
Mänguasjale silmade õmblemine.	õmbleb riidele kannaga nõopi;
Õpetaja abiga heegelketi heegeldamine, sellest väikese pildi meisterdamine.	käsitseb heegelnõela;
Õpetaja abiga heegelketi heegeldamine, sellest väikese pildi meisterdamine.	heegeldab alg- ja ahelsilmust;
Erinevate tööriistade ohutul kasutamisel lihtsa tarbe või kunstieseme valmistamine.	käsitseb naasklit, haamrit ja naelu;
Õpetaja abiga lihtsa ruumikujundusliku eseme valmistamine.	kasutab materjali ökonoomselt;
Erinevate tööriistade ohutul kasutamisel lihtsa ruumikujundusliku eseme valmistamine.	kaunistab tähtpäevadeks ruumi;
Töö hindamiseks vajaliku sõnavara õppimine.	hindab oma tööd esteetilisest ja praktilisest küljest.
Õppesisu 5. klassile	5. klassi lõpuks taotletavad õpitulemused
	Käsitöös õpilane:

Tikkimismaterjalid ja –vahendid, üherealiste pistete tikkimine.	tikib üherealisi pisteid;
Heegeldamise töövahendid ja –materjalid, tingmärkide järgi heegeldamine ja kudumine.	heegeldab alg-, ahel- ja kinnissilmuseid, heegeldab edasitagasi ridadena; tunneb heegeldamise ja kudumise õpitud tingmärke;
Kudumise töövahendid ja –materjalid. Nende omavaheline sobivus.	määrab varraste ja lõnga omavahelist sobivust;
Silmuste loomine, parem- ja pahempidised silmused.	koob parem- ja pahempidiseid silmuseid edasi-tagasi ridadena;
Eelpistes detailide traageldamine.	traageldab väljalõigatud detaile;
Lihtsamad õmblused õmblusmasinaga.	õmbleb lihtõmblust, ühekordset palistust ja kahekordset palistust;
Erinevate nõõpide õmblemine.	õmbleb riidele kannaga ja kannata nõõpi;
Praktiliste tööde lõpetamine ja viimistlemine.	viimistleb valminud töid (õpetaja abiga).
	Kodunduses õpilane:
Ruumide korrashoid, koristusvahendid.	koristab klassiruumi ja oma tuba, valib sobivad koristusvahendid;
Riiete korrastamine.	hoiab korras oma kooliriided;
Külmtöödeldud toitude valmistamine.	valmistab lihtsamaid toite;
Laua katmise erinevad viisid vastavalt menüüle.	katab laua vastavalt menüüle;
Käitumine lauas, lauakombed.	täidab elementaarseid lauakombeid;
Tutvumine erinevate tähtpäevakaunistustega.	kaunistab klassiruumi ja oma kodu tähtpäevadeks.
	Puidutöös õpilane:
Joonlaua kasutamine (skaala lugemine, nullpunkti määramine).	kasutab joonlauda esemete mõõtmisel;
Pinnalaotuse ning kontuuride märkimine toorikule, kasutades harilikku pliatsit, märknõela, joonlauda, nurgikut ja rööbitsat.	märgib toorikule punkte, sirgjooni, ristjooni, ringjooni ja kaari;
Käsisaie kasutamine puidu järkamiseks.	järkab puitliistust etteantud pikkusega detaile;
Jõhvsaie ja võnksaie kasutamine detailide väljasaagimisel puitmaterjalist.	saeb jõhvsaiega, võnksaiega ja elektrilise tikksaiega kõverjoonelisi kujundeid;
Erinevate pindade töötlemine.	viimistleb pinda viili ja lihvpaberiga;
Erinevate detailide ühendamine.	ühendab puitdetaile liim-, kruvi- ja naelliite abil.
Õppesisu 6. klassile	6. klassi lõpuks taotletavad õpitulemused
	Käsitöös õpilane:
Kavandi joonistamine ja selle alusel lihtsa eseme valmistamine.	kavandab ja valmistab lihtsaid esemeid;
Tikkimise materjalid ja töövahendid, nende omavaheline sobivus.	valib tikkimiseks sobivaid materjale ja töövahendeid;
Kaherealiste pistete tikkimine.	tikib kaherealisi pisteid;
Ringselt heegeldamine.	heegeldab ringselt;
Ringselt kudumine.	koob ringselt;
Soki kudumine juhendi järgi.	koob sokki;
Õmblusmasina niiditamine, lihtõmbluse õmblemine.	käsitseb õmblusmasinat ja õmbleb sellega;
Kahekordse palistuse ja õmbluse õmblemine.	õmbleb kahekordset palistust ja kahekordset õmblust;
Taskute õmblemine.	õmbleb pealeõmmeldud taskut;

Tööde lõpetamine ja viimistamine.	viimistleb erinevates tehnikates töid.
	Kodunduses õpilane:
Kodu koristamise põhimõtted.	hoiab korras ning kaunistab kodu;
Rõivaste hooldusmargistused.	korrastab ja hooldab oma rõivaid;
Lihtsamate toitude valmistamine retsepti järgi.	valib toiduaineid ja valmistab lihtsamaid toite;
Tutvumine tervisliku toitumise põhimõtetega.	teab tervisliku toitumise põhimõtteid;
Viisakas käitumine söömise ajal.	käitub toitu serveerides ja lauas olles viisakalt.
	Puidutöös õpilane:
Höövlitera seadistamine. Erikujuga detailide hõöveldamine puitmaterjalist.	hõöveldab antud mõõtmetega nelikantliistu, silindrit ja koonust;
Täisnurga saavutamine nelikantliistu hõöveldamisel. Keel- või risttapi märkimine ja töötlemine detailide ühendamiseks.	märgib ja töötleb baaspindu, rist- ja keeltappi;
Erinevate puurimisoperatsioonide teostamine detailide valmistamisel.	puurib avasid akutrelliga ja puurpingil;
Detailide ühendamine erinevaid liiteid kasutades.	ühendab puitdetalle liim-, kruvi- ja tappliitega;
Valmistatavate detailide viimistlemine.	viimistleb valmistatud esemeid: toonib (peitsib), pahteldab ja värvib.

Õppetöö rõhuasetused 3. kooliastmes

Taotletakse, et õpilane:

1. mõistab töö vajalikkust ja suudab iseseisvalt rakendada õpitud oskusi
2. küsib raskuste puhul abi ja kasutab seda
3. õpib töö planeerimisel kasutama verbaalseid tööjuhendeid
4. omandab õpitoimingute struktuuri – orienteerub ülesandes, kavandab oma tegevust, teostab selle, kontrollib ja hindab tulemust näidisega võrdlemise teel.

Tööõpetuse kaudu valmistatakse noorukeid ette iseseisvaks võimetekohaseks tööks ja/või kutseõppeks, õpetatakse ette kujutama oma toimetulekut kodukoha tööturul. Omandatakse oskus töötada pikema perioodi vältel, täites õpitud jõukohaseid ülesandeid.

Süvendatakse oskust ise oma tööd kavandada ja kontrollida.

Rakendatakse eelmistel aastatel omandatud oskusi, suunatakse õpilast õpitu ulatuses valima ja kasutama sobivaid töövahendeid ja omandatud töövõtteid.

Antakse ülevaade rahvuslikest ja piirkondlikest traditsioonidest, kujundatakse valmisolek nende jätkamiseks. Tutvustatakse käsitööoskustele toetuvaid elukutseid.

Õpetatakse kasutama kirjalikke juhendeid, skeeme, jooniseid, käsiraamatuid.

Taotletavad õpitulemused III kooliastmes

7. klassi lõpuks taotletavad õpitulemused	8. klassi lõpuks taotletavad õpitulemused	Põhikooli lõpuks taotletavad õpitulemused
<p>Käsitöös õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. kavandab ja valmistab lihtsaid esemeid; 2. tikib pinnakattepisteid: mähk-, rist-, narmaspiste tikandid; 3. loeb lihtsamaid heegelskeeme ja koekirju; 4. heegeldab ääre- ja vahepitse; 5. koob kinnast; 6. koob kahe eri värvi lõngaga; 7. käsitseb õmblusmasinat ja õmbleb sellega; 8. õmbleb tõmblukk-kinnist; 9. vahetab katkiläinud tõmblukku; 10. õmbleb sissevõtteid; 11. töötleb eseme alläärt; 12. teeb nõõpauke, õmbleb riidele trukke, haake; 13. viimistleb ja hooldab valminud töid. 	<p>Käsitöös õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. kavandab käsitööeset, valib selle valmistamiseks sobivad materjalid ja töövahendid; 2. jälgendab mustreid ja kannab need riidele; 3. teeb pilutamise eeltöid ja tikib pilutikandit; 4. heegeldab skeemi järgi; 5. koob skeemide järgi erinevaid koekirju (palmikut, soonikut, poolpatenti); 6. valmistab lõngast nõõpi; 7. käsitseb elektriõmblusmasinat; 8. õmbleb lihtsamaid volte, sirget passet, kraed; 9. leiab ja kopeerib lõikeid lõikeleheltele; 10. viimistleb erinevates tehnikates töid; 11. parandab riideid. 	<p>Käsitöös õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. valib tikkimiseks, kudumiseks, heegeldamiseks ja õmblemiseks vajaliku materjali, lisandid, töövahendid ning õige tehnoloogia; 2. jälgendab mustreid ja kannab neid riidele; 3. heegeldab skeemi järgi; 4. koob kindaid ja sokke; 5. koob kirjalist pinda ja lihtsamaid pitsilisi koekirju tingmärkide järgi; 6. määrab oma riiete suurusnumbri; 7. õmbleb volange; 8. võtab lõikelehelte lõike, paigutab lõiked riidele ja lisab õmblusvaru; 9. õmbleb lihtsamaid esemeid iseseisvalt (sirge seelik, lihtsalõikeline kleit); 10. kasutab ainealast teabekirjandust; 11. loeb ja mõistab valmisriiete etikette, arvestab sellel esitatavat teavet; 12. hooldab erinevast materjalist rõivaid; 13. hooldab õmblusmasinat.
<p>Kodunduses õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. kasutab lihtsamaid võtteid rõivaste korrastamisel; 2. kasutab triikrauda ning pesumasinat; 3. hooldab jalatseid; 4. valmistab iseseisvalt lihtsamaid toite. 	<p>Kodunduses õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. kasutab otstarbekalt taskuraha; 2. kujundab oma tuba; 3. juhindub pakendiinfost; 4. katab laua olenevalt ürituse eesmärgist; valib ja kasutab erinevaid puhastusaineid; 5. valmistab toite mitmesugustest algmaterjalidest 	<p>Kodunduses õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. korrastab tuba/korterit; 2. kasutab ja hooldab köögitehnikat; 3. valmistab toitu, järgides seejuures hügieeninõudeid; 4. oskab end ja oma peret otstarbekalt majandada; 5. oskab rakendada säästlikkuse põhimõtteid.
<p>Puidutöös õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. järkab puittoorikust detaile 45o nurga all; 2. märgib puittoorikule kõverjoonelise kontuuriga detaile; 	<p>Puidutöös õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. loeb jooniselt detaili mõõtmeid ja teeb lihtsaid jooniseid; 2. saeb ja hõõveldab detaile puidutöötluspinkidel; 	<p>Puidutöös õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. planeerib puidu töötlemisel oma tegevust ja kontrollib selle tulemusi; 2. loeb tööjoonist õpitud teadmiste/oskuste ulatuses;

<p>3. mõõdab detaili läbimõõtu nihikuga ja kontrollib harkkaliibriga;</p> <p>4. märgib ja töötleb rööptappe;</p> <p>5. puurib avasid silinder- ja reguleeritava puuriga;</p> <p>6. saeb kõverjoonelisi kontuure tikksae ja lintsaega;</p> <p>7. kinnitab puittooriku treimiseks treipingi tsentrite vahele ja metalltooriku padrunisse;</p> <p>8. treib puidust silindrilisi ja astmelisi detaile.</p>	<p>3. valmistab keeltappi, puurib (freesib) tapipesasid;</p> <p>4. valmistab lihtsamaid mööblieseimeid (taburet, voodi);</p> <p>5. kõrvaldab puidurikkeid korkimisega;</p> <p>6. valmistab ja kasutab puiduseotisi;</p> <p>7. lõikab ümarpulki lõikepeaga;</p> <p>8. treib keeruka kujuga detaile tsentrite vahel ja ketastoorikuid kinnituskettal.</p>	<p>3. mõõdab joonlaua, nihiku ja mõõdulindi abil eseme joonmõõtmel ja vajaduse korral tähendab neid lihtsa eskiisi kujul üles;</p> <p>4. valmistab puidust või plastist detaile etteantud mõõtmel arvesse võttes ja sobivaid puidutöövahendeid kasutades;</p> <p>5. viimistleb puiteseimeid toonimise, värvimise või lakkimisega;</p> <p>6. ühendab puitdetaile liim-, nael-, kruvi-, polt-, pulk- või tappliitega;</p> <p>7. remondib, restaureerib või renoveerib lihtsaid mööblieseimeid ja ehituslaudsepa tooteid.</p>
--	---	--

Taotletavad õpitulemused ja õppesisu 3. Kooliastmes

Õppesisu 7. klassile	7. klassi lõpuks taotletavad õpitulemused
	Käsitöös õpilane:
Lihtsa eseme kavandi joonistamine, mõõtude lisamine.	kavandab ja valmistab lihtsaid esemeid;
Tutvumine pinnakattepistetega, nende tikkimine.	tikib pinnakattepisteid: mähk-, rist-, narmaspiste tikandid;
Heegeldamise ja kudumise tingmärkidega tutvumine, skeemide lugemine.	loeb lihtsamaid heegelskeeme ja koekirju;
Heegelskeemi järgi pitsi heegeldamine.	heegeldab ääre- ja vahepitse;
Juhendi järgi kinda kudumine.	koob kinnast;
Mustri kudumine kahe värviga, kirjamine.	koob kahe eri värvi lõngaga;
Tutvumine õmblusmasinaga, õmblusmasina niiditamine.	käsitseb õmblusmasinat ja õmbleb sellega;
Kinnise õmblemine riideesemele.	õmbleb tõmblukk-kinnist;
Kinnise vahetamine.	vahetab katkiläinud tõmblukku;
Sissevõtete õmblemine õmblusmasinaga.	õmbleb sissevõtteid;
Riideeseme allääre töötlemine.	töötleb eseme alläärt;
Erinevate kinniste õmblemine.	teeb nõopauke, õmbleb riidele trukke, haake;
Valmistatud esemete viimistlemine.	viimistleb ja hooldab valminud töid.
	Kodunduses õpilane:
Rõivaste korrastamine.	kasutab lihtsamaid võtteid rõivaste korrastamisel;
Triikraua ja pesumasina kasutamine.	kasutab triikrauda ning pesumasinat;
Jalatsite hooldamine.	hooldab jalatseid;

Toiduvalmistamine juhiste järgi.	valmistab iseseisvalt lihtsamaid toite.
	Puidutöös õpilane:
Nurgiku abil märkejoone tõmbamine, otse saagimine.	jätkab puittoorikust detaile 45o nurga all;
Žablooni järgi joone tõmbamine.	märgib puittoorikule kõverjoonelise kontuuriga detaile;
Nihiku kasutamine detailide läbimõõdu mõõtmisel.	mõõdab detaili läbimõõtu nihikuga ja kontrollib harkkaliibriga;
Rööbitsa abil märkejoone tõmbamine, rööbitsa seadistamine. Viili ja käsisaie kasutamine rööptapi töötlemisel.	märgib ja töötleb rööptappe;
Erisuguste aukude puurimine puitmaterjali sisse, kasutades selleks puurpinka ja elektrilist käsipuuri. Erinevate puuride kasutamine detailide valmistamisel ja tööesemete monteerimisel.	puurib avasid silinder- ja reguleeritava puuriga;
Tikkisae ja lintisae kasutamine erinevate lõikeoperatsioonide teostamisel.	saeb kõverjoonelisi kontuure tikksae ja lintsaega;
Puidu- ja metallitreipingi kasutamine materjali töötlemiseks.	kinnitab puittooriku treimiseks treipingi tsentrite vahele ja metalltooriku padrunisse;
Puidutreipingi kasutamine küünlajala, kausi või muu sarnase eseme treimiseks.	treib puidust silindrilisi ja astmelisi detaile.
Õppesisu 8. klassile	8. klassi lõpuks taotletavad õpitulemused
	Käsitöös õpilane:
Käsitööeseme kavandi joonistamine, sellele mõõtude lisamine, sobilike materjalide ja töövahendite valimine vastavalt oma tööle.	kavandab käsitööeset, valib selle valmistamiseks sobivad materjalid ja töövahendid;
Mustri kopeerimine kangale.	jäljendab mustreid ja kannab need riidele;
Pilutamise tööks vajaliku laiusega pilurea ettevalmistamine, lihtpilu tikkimine.	teeb pilutamise eeltöid ja tikib pilutikandit;
Heegeldamise tingmärkide tundmine ja nende järgi heegeldamine.	heegeldab skeemi järgi;
Kudumise tingmärkide tundmine ja nende järgi kudumine.	koob skeemide järgi erinevaid koekirju (palmikut, soonikut, poolpatenti);
Lõngast lisandite valmistamine kootud esemetele.	valmistab lõngast nõopi;
Elektrilise õmblusmasina hooldamine, puhastamine, kasutamine.	käsitseb elektriõmblusmasinat;
Elektrilise õmblusmasina praktiline kasutamine.	õmbleb lihtsamaid volte, sirget passet, kraed;
Enda mõõtude järgi sobiliku lõike valmine ning selle kopeerimine.	leiab ja kopeerib lõikeid lõikelehelte;
Lõnga- ja niidotste sõlmimine, peitmine töö sisse. Valmis esemete triikimine või aurutamine.	viimistleb erinevates tehnikates töid;
Käsitsi või õmblusmasinaga riideesemetes olevate lahtiste õmbluste parandamine.	parandab riideid.
	Kodunduses õpilane:
Eelarve koostamine enne toidu valmistamist.	kasutab otstarbekalt taskuraha;
Oma toa plaani joonistamine.	kujundab oma tuba;

Pakenditelt info lugemine ja selle analüüsimine.	juhindub pakendiinfost;
Erinevate lauakatmisviisidega tutvumine.	katab laua olenevalt ürituse eesmärgist;
Puhastusvahendite kasutamine vastavalt kasutusjuhendile.	valib ja kasutab erinevaid puhastusaineid;
Toitude valmistamine erinevatest toiduainetest.	valmistab toite mitmesugustest algmaterjalidest.
	Puidutöös õpilane:
Eskiisi tegemine, eskiisi järgi detailide valmistamine, mõõtude lugemine eskiisilt.	loeb jooniselt detaili mõõtmeid ja teeb lihtsaid jooniseid;
Ketas- ja lintsaie kasutamine detailide valmistamisel. Hõövel-paksusmasina kasutamine detailide valmistamisel.	saeb ja hõöveldab detaile puidutöötluspinkidel;
Tappide märkimine materjalile, freespingi ja ketassae kasutamine tappide töötlemisel.	valmistab keeltappi, puurib (freesib) tapipesasid;
Taaskasutatavast puitmaterjalist omaloomingulise mööblieseme kavandamine ja valmistamine.	valmistab lihtsamaid mööbliesemeid (taburet, voodi);
Defektide eemaldamine taaskasutatavalt puitmaterjalilt omaloomingulise mööblieseme valmistamisel. Detailide viimistlemine.	kõrvaldab puidurikkeid korkimisega;
Omaloomingulise mööblieseme detailide kinnitamine keeltapi, puittüüblite või kruvidega.	valmistab ja kasutab puiduseotisi;
Ümarpulga treimine.	lõikab ümarpulki lõikepeaga;
Kausi treimine puidutreipingil.	treib keeruka kujuga detaile tsentrite vahel ja ketastoorikuid kinnituskettal.
Õppesisu 9. klassile	Põhikooli lõpuks taotletavad õpitulemused
	Käsitöös õpilane:
Praktilise lõputöö (projektitöö) planeerimine ja kavandamine, vajalike materjalide ja töövahendite valimine.	valib tikkimiseks, kudumiseks, heegeldamiseks ja õmblemiseks vajaliku materjali, lisandid, töövahendid ning õige tehnoloogia;
Kanga ettevalmistamine, mustri kandmine kangale.	jäljendab mustreid ja kannab neid riidele;
Tingmärkide järgi heegeldamine.	heegeldab skeemi järgi;
Juhise järgi kudumine.	koob kindaid ja sokke;
Kudumine tingmärkide järgi.	koob kirjalist pinda ja lihtsamaid pitsilisi koekirju tingmärkide järgi;
Mõõtude järgi õige suurusnumbri valmine.	määrab oma riiete suurusnumbri;
Vastavalt kavandile lisandite õmblemine.	õmbleb volange;
Lõigete järgi kangast detailide väljalõikamine.	võtab lõikelehelts lõike, paigutab lõiked riidele ja lisab õmblusvaru;
Õmblemine juhiste järgi	õmbleb lihtsamaid esemeid iseseisvalt (sirge seelik, lihtsalõikeline kleit);
Praktilise töö tegemiseks vajaliku info leidmine ainealasest kirjandusest	kasutab ainealast teabekirjandust;
Etikettidel olevate tingmärkide teadmine.	loeb ja mõistab valmisriiete etikette, arvestab sellel esitatavat teavet;

Tingmärkide järgi õige hoolduse valimine.	hooldab erinevast materjalist rõivaid;
Õmblusmasina niiditamine.	hooldab õmblusmasinat.
	Kodunduses õpilane:
Korrastustööde planeerimine ja läbiviimine.	korrastab tuba/korterit;
Köögitehnika õige käsitlemine.	kasutab ja hooldab köögitehnikat;
Toiduvalmistamine, hügieeninõuete täitmine.	valmistab toitu, järgides seejuures hügieeninõudeid;
Otstarbeka majandamise põhimõtete teadmine.	oskab end ja oma peret otstarbekalt majandada;
Säästliku tarbimise põhimõtete teadmine ja rakendamine.	oskab rakendada säästlikkuse põhimõtteid.
	Puidutöös õpilane:
Praktilise projektitööna tehtava lõputöö kavandamine valmistamine ja analüüs.	planeerib puidu töötlemisel oma tegevust ja kontrollib selle tulemusi;
Lõputöö detaili- ja koostejooniste (eskiiside) joonestamine ning detailide valmistamine ja monteerimine jooniste järgi.	loeb tööjoonist õpitud teadmiste/oskuste ulatuses;
Lõputöö detailide valmistamine materjalist. Mõõde- ja märkevahendite kasutamine detailide töötlemisel toormaterjalist. Vabakäe kavandi või eskiisi esitlemine õpetajale töö planeerimisetapis.	mõõdab joonlaua, nihiku ja mõõdulindi abil eseme joonmõõtmed ja vajaduse korral tähendab neid lihtsa eskiisi kujul üles;
Töötappide planeerimine oma lõputöö detailide valmistamiseks materjalist, sealjuures lähtub eelnevalt koostatud joonistest ja kavanditest.	valmistab puidust või plastist detaile etteantud mõõtmeid arvesse võttes ja sobivaid puidutöövahendeid kasutades;
Lõputöö koostu ja detailide viimistluse planeerimine ja teostamine.	viimistleb puitsemeid toonimise, värvimise või lakkimisega;
Oma töö konteksti sobivaid ühendusviiside kasutamine lõputöö detailide ühendamisel.	ühendab puitdetaile liim-, nael-, kruvi-, polt-, pulk- või tapplitega;
Lõputöö üheks võimaluseks on vana eseme ennistamine.	remondib, restaureerib või renoveerib lihtsaid mööbliesemeid ja ehituslaudsepa tooteid.